

פרשת בשלח

ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים (יג, יז)

מפני מה האריך הקב"ה את הדרך בעוד ארבעים שנה נוספות?

אחת השאלות המתעוררות לפתחו של כל אדם המבקש לשלוח יד במסחר הינה: מה עדיף להיות שכיר או עצמאי?

מקובל להשיב על כך: תלוי מה חשוב יותר בעיניך - לאכול היטב ביום או לישון היטב בלילה...?

אם תרצה לאכול טוב יותר, היה עצמאי - לא בטוח שתצליח להתעשר מזה, אבל ישנם סכויים טובים להצלחה, לעומת זאת במצב כזה, אין לילותיך לילות - עול כבד של בטוח לאומי, מס הכנסה, מאזנים וכיוצא בכך, רובץ על כתפייך. מאידך גיסא, אם תבקש לישון היטב בלילה ולהפוך לשכיר, תוכל לקבל רק את המשכורת הרשומה לך על גבי התלוש. המשגיח של ישיבת "**חדושי הרי"ם**" ר' גד'ל אייזנר זצ"ל התבטא כי ההבדל בין שכיר לעצמאי הוא, שהשכיר מצפה ל'ראשון', בעוד שהעצמאי מצפה ל'אחד'... במצרים היו אבותינו עבדים, ומתוקף מעמדם לא היו צריכים לדאוג לעצמם למזונות ולפרנסה, ולכן הם אומרים (במדבר יא, ה) "זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם" - אמנם היתה רק דגה, אבל היא ניתנה בחינם, ולא היינו צריכים לדאוג לכך.

כעת, ביציאתם ממצרים, הם צריכים להתרגל לחיות חיים עצמאיים, והנה - אמר הקב"ה - אם אביא אותם לשטח עירוני, הם יתוודעו עד מהרה לקשיי הפרנסה המלווים כל אדם ואדם, ובראותם עד כמה טורחים בני האדם עובר להשגת המשכורת החדשית, יתקררו ויגיבו: אין אנו זקוקים לטובות, הבה ונחזור מצרימה... אמנם עבדנו שם קשה, אבל לכל הפחות היה אוכל... לפיכך, "ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים", מדוע?

"**פן ינחם העם בראתם מלחמה**" - שמא יתחרטו כשיראו את מלחמת הקיום, והתוצאה המיידית "**ושבו מצרימה**". לפיכך "ויסב אלקים את העם דרך המדבר", ובמדבר דאג לצרכיהם ונתן להם מן במשך ארבעים שנה! באותן השנים הבינו היהודים "**כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם**" (דברים ח, ג), ורק אז מסוגלים היו להכנס לארץ ישראל ולנהל חיים עצמאיים. "וחמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים" (יג, יח) ב"הגדה של פסח" הובאה מחלוקת תנאים כמה מכות היו במצרים: רבי עקיבא אומר שחמשים מכות לקו המצרים, שנאמר: "**ישלח בם חרון אפו עברה וזעם וצרה משלחת מלאכי רעים**", הרי שכל מכה היתה מורכבת מחמש מכות, ונמצא שהיו חמשים מכות במצרים.

וכמה מכות היו על הים? אם במצרים לקו באצבע ["אצבע אלקים היא"], ובים היתה זו יד ה', שנאמר "**ירא ישראל את היד הגדלה**" - נמצא שעל הים לקו פי חמש, והינו מאתים וחמשים מכות. כלומר, לדעת רבי עקיבא לקו המצרים בסך הכל שלש מאות מכות.

דבר זה - אומר רבנו יוסף חיים זצ"ל בספרו "אדרת אליהו" - מרומז בלשון הפסוק: "**וחמשים עלו בני ישראל**" - לאחר חמשים מכות שנחתו על המצרים במצרים, עלו בני ישראל משם. ואלו "ו" החבור מראה על שש פעמים חמשים, ונמצא שבסך הכל לקו המצרים שלש מאות מכות במצרים ובים.

מקור: הרב שלמה לוינשטיין

פרשת בשלח